

5b Leefomgeving – steden

Oefenen per onderwerp

Gebruik bij deze vragen de Bosatlas 54e of 55e druk. Daarbij oefen je kaartvaardigheden en hanteer je diagrammen. Bij het centraal examen is het gebruik van een atlas niet meer toegestaan. Kaarten en andere bronnen vind je dan in een bijlage. Zie voor meer informatie blz. 7.

Opgave 1 – Maastricht Céramique (vrij naar examen 2015-II)

bron 1 Maastricht Céramique

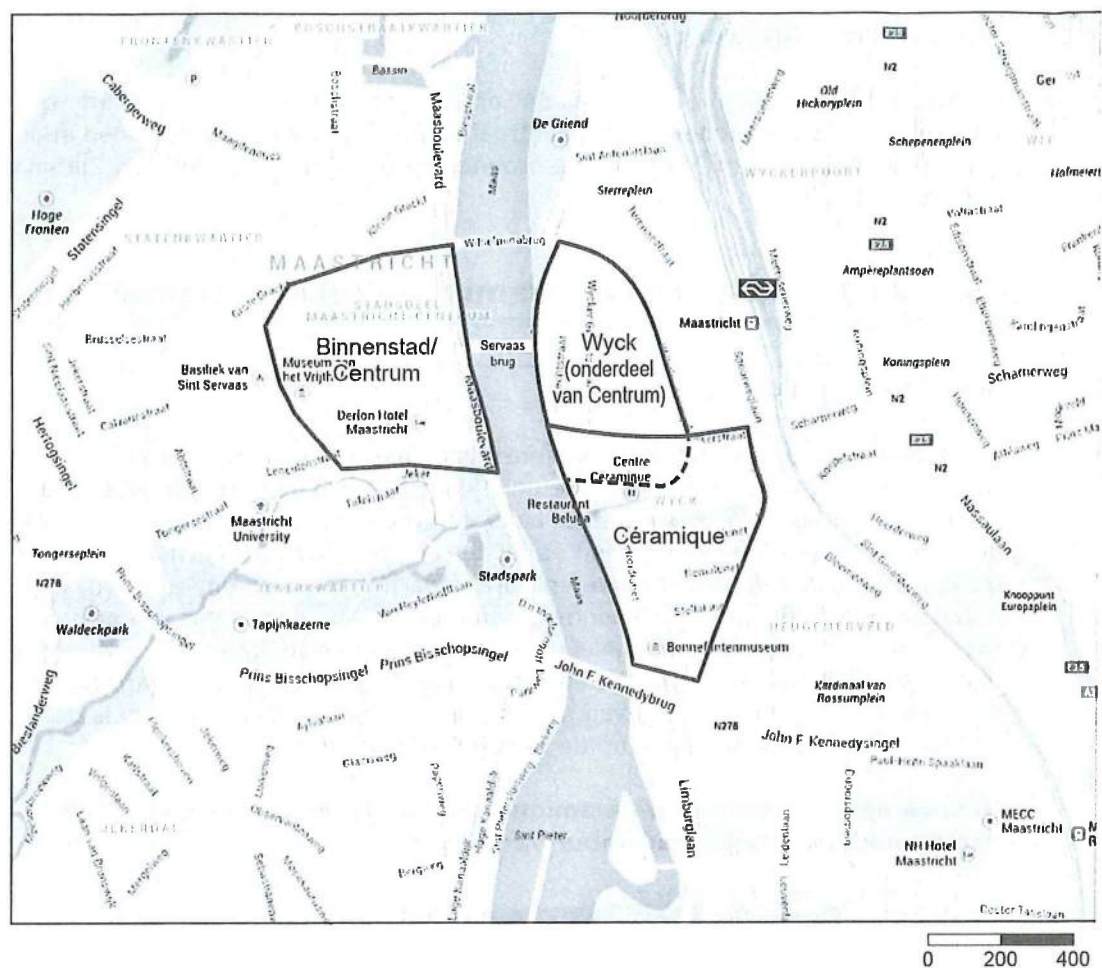
De nieuwe wijk Céramique ligt op de oostelijke Maasoever in Maastricht. In Céramique was in het verleden de gelijknamige aardewerkfabriek gevestigd. Toen deze fabriek haar poorten sloot bleef een grote vlakte van 23 hectare over in de stad. In de jaren negentig vond op dit terrein herontwikkeling (herstructurering) plaats. Nu bestaat de wijk uit luxe en dure appartementen en uit kantoren, winkels en horecagelegenheden. Ook het Bonnefantenmuseum en een theater zijn er gevestigd. Hier en daar is nog een overblijfsel uit het verleden blijven staan, bijvoorbeeld een oude fabriekshal of een oude stadsmuur. Aan de Maas ligt een boulevard met een park. Céramique ligt op loopafstand van het station. Via een voetgangersbrug is de wijk verbonden met de binnenstad op de westelijke Maasoever.

Nieuwe appartementen in Céramique met op de voorgrond een toren van de middeleeuwse stadsmuur van Wijck

bron: Cito

bron 2 De ligging van Céramique in Maastricht

vrij naar: googlemaps

Bestudeer de bronnen 1 en 2 voor de vragen 1 tot en met 4.

De traditionele industrie is grotendeels uit Nederland verdwenen. Ook in de wijk Céramique in Maastricht (zie bron 1) is dit gebeurd.

- 2p 1 Geef van het verdwijnen van de traditionele industrie uit Nederlandse steden zoals Maastricht
- een oorzaak op mondiale schaal;
 - een oorzaak op lokale schaal.

Gebruik bron 1.

De nieuwe inrichting van Céramique past in het compacte stadbeleid dat als doel heeft verschillende functies een plek te geven in de stad.

- 2p 2 Geef aan
- op welke manier in Céramique invulling wordt gegeven aan dit beleid.
 - waarom de overheid dit beleid voert.

Gebruik de bronnen 1 en 2.

De ligging en het industriële verleden van Céramique maken de wijk geschikt voor de herontwikkeling (herstructurering) zoals die in bron 1 is beschreven.

- 3 Geef aan waarom Céramique
- gezien de ligging geschikt is voor deze herontwikkeling;
 - gezien het industriële verleden geschikt is voor deze herontwikkeling.

Maastricht is een belangrijk centrum in Zuid-Limburg. Als je naar Maastricht kijkt op een hoger schaalniveau, kun je tot de conclusie komen dat Maastricht een ongunstige relatieve ligging heeft, maar ook dat Maastricht een gunstige relatieve ligging heeft. Dit is afhankelijk van het schaalniveau waarnaar je uitzoomt.

- 4 Beredeneer dat je op verschillende schaalniveaus tot een andere conclusie kunt komen over de relatieve ligging van Maastricht.

Opgave 2 – 'Brainport' Eindhoven (vrij naar examen 2013-I)

bron 3

'Brainport' Eindhoven

De regio Eindhoven is één van Nederlands creatieve hightech centra. Er bevinden zich een technische universiteit, onderzoeks- en ontwikkelingsafdelingen van Philips, meer dan honderd ingenieursbureaus en tal van kleine creatieve en innovatieve bedrijven. De 'brainport' Eindhoven heeft een aandeel van 36 procent in de totale Nederlandse investeringen in onderzoek en ontwikkeling en biedt aan meer dan 50.000 mensen werk. Onder andere daarom wordt de stad in het rijksbeleid aangemerkt als 'brainport'. De 'brainport' Eindhoven dankt haar succes vooral aan de samenwerking tussen bedrijven, onderwijsinstellingen en de overheid.

bron: Cito

bron 4 Universiteiten in Nederland

bron: Atlas van het Onderwijs

Bestudeer de bronnen 3 en 4 voor de vragen 5 tot en met 7.

- 2p 5 Geef twee manieren waarop de aanwezigheid van de 'brainport' een impuls geeft aan de regionale economie van Zuidoost-Brabant.

Het management van Philips besloot in 1997 om het hoofdkantoor naar Amsterdam te verplaatsen.

- 2p 6 Geef twee redenen waarom Amsterdam een aantrekkelijkere locatie is voor het hoofdkantoor van Philips dan Eindhoven.

Gebruik de bronnen 3 en 4.

De onderzoeks- en ontwikkelafdeling van Philips bleef wel in 'brainport' Eindhoven.

- 2p 7 Geef, afgezien van bereikbaarheid, twee redenen waarom de onderzoeks- en ontwikkelafdeling van Philips wel in 'brainport' Eindhoven gevestigd bleef.

Opgave 3 – Kenniseconomie (vrij naar examen vwo 2017-I)

De Noordvleugel van de Randstad is de motor van de creatieve kenniseconomie. Dit heeft onder andere te maken met de goede internationale bereikbaarheid.

- 8 Geef nog twee kenmerken van de Noordvleugel die eraan bijdragen dat juist dit deel van de Randstad de motor is van de creatieve kenniseconomie.

Opgave 4 – Bestuurlijke samenwerking door decentralisatie (oefenvragen)

bron 5 Decentralisatie en samenwerking

Een bepaalde bestuurslaag van de Nederlandse overheid heeft door decentralisatie van bijvoorbeeld jeugdwerk, ouderenzorg en toekenning van uitkeringen steeds meer en moeilijker taken op haar bord gekregen. Dit stelt hoge eisen aan de uitvoering. Een toverwoord daarbij is 'bestuurlijke samenwerking'. Bestuurlijke samenwerking tussen overheden, maar ook tussen overheidsorganen en andere partijen zoals bij burgerparticipatie en publiek-private samenwerking.

Gebruik bron 5 voor de vragen 9 tot en met 11.

- 9 Geef aan
- welke drie bestuurslagen binnen Nederland bij de uitvoering van taken betrokken zijn. Niet noemen: waterschappen;
 - wat in dit verband met 'decentralisatie van taken' wordt bedoeld.
- Bron 5 gaat in op samenwerking tussen overheden. Bv. steden die samenwerking zoeken over hun grenzen.
- 10 Noem
- twee belangrijke manieren waarop steden kunnen samenwerken over hun grenzen;
 - een economisch argument voor steden om samenwerking over hun grenzen te zoeken.
- 11 Geef naar aanleiding van bron 5 aan
- welke 'andere partij' betrokken is bij publiek-private samenwerking;
 - hoe burgerparticipatie tot een betere uitvoering van taken kan leiden.

Opgave 5 – Steden in de toekomst: slim en zuinig tegelijk (oefenvragen)

bron 6

1			t						
	2				t				
		3							
			4					t	
		5			t				
			6		t				
		7				t			
	8		t				t		

Gebruik bron 6 voor de vragen 12 en 13.

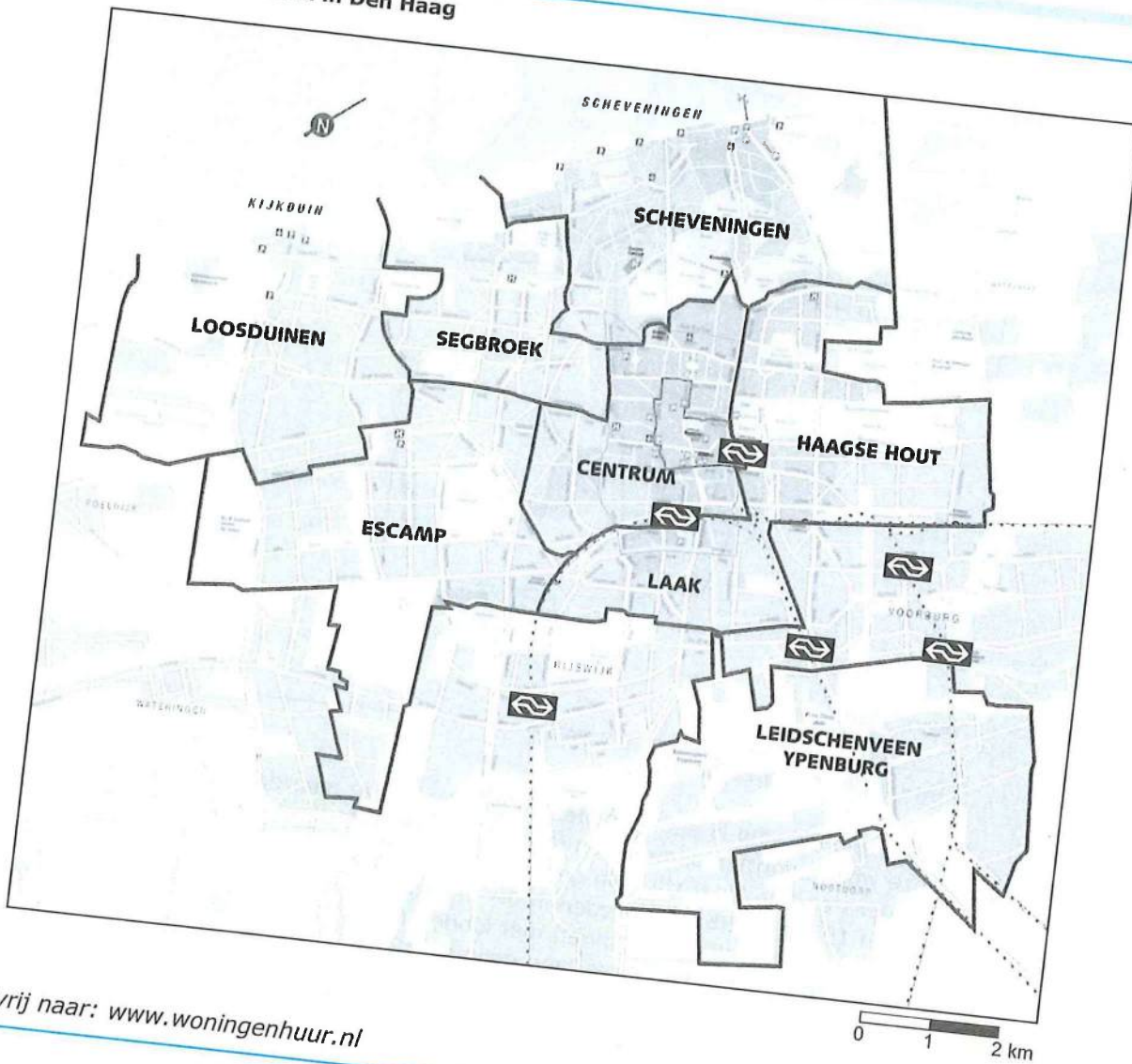
- 2p **12** In de titel van deze opgave slaat 'slim en zuinig tegelijk' op de toekomst van de stad. Leg uit wat daar in dit verband mee wordt bedoeld.

Gebruik bron 6.

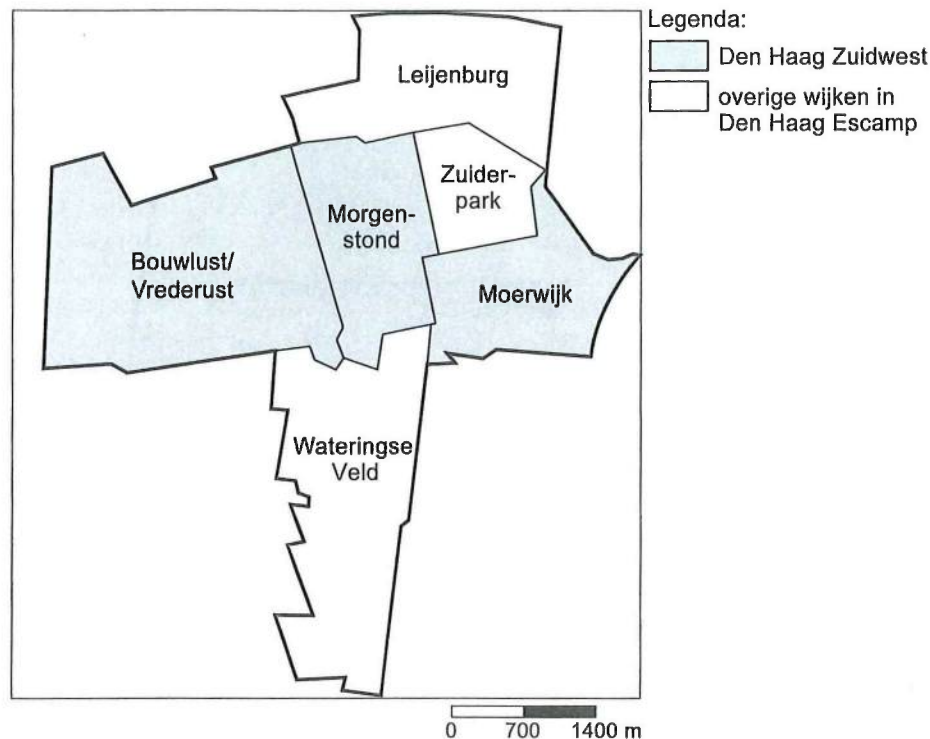
- 2p **13** Vul bron 6 in met behulp van de omschrijvingen 1 tot en met 8. De gearceerde verticale balk geeft bij juiste invulling een toepasselijk begrip. Omschrijvingen:
- 1 Het gaat in deze opgave om 'smart of ...'
 - 2 Die kan heel slim veel werk overnemen.
 - 3 Hergebruiken van materiaal.
 - 4 Een stad van de toekomst moet ... neutraal zijn.
 - 5 Een voorbeeld van meervoudig ruimtegebruik is opslag van afval in een slimme ondergrondse ...
 - 6 Je kunt het energieverbruik beperken door middel van een slimme ...
 - 7 Er kan veel energie wordt bespaard met ... van woningen.
 - 8 Dit digitale netwerk is onmisbaar bij het slimmer en zuiniger maken van steden.

Opgave 6 – Herstructurering Den Haag Escamp (vrij naar examen 2015-I)

bron 7 Stadsdelen in Den Haag

vrij naar: www.woningenhuur.nl

bron 8 Den Haag Escamp

bron: Cito

bron 9 Den Haag Escamp

Den Haag Escamp is een stadsdeel in Den Haag dat meerdere wijken omvat. Drie van deze wijken vormen samen Den Haag Zuidwest. Dit zijn de wijken Bouwlust/Vredelust, Morgenstond en Moerwijk, die gebouwd zijn in de zogenaamde 'wederopbouwperiode' tussen 1945 en 1965. Er werden in die periode 30.000 woningen gebouwd voor 100.000 inwoners, hoofdzakelijk gezinnen met kinderen.

Na 1965 heeft tientallen jaren lang een selectieve in- en uitstroom van bewoners plaatsgevonden in de drie wijken die samen Den Haag Zuidwest vormen. Mede daardoor zijn deze wijken in een neerwaartse spiraal terechtgekomen. Vanaf begin jaren negentig zijn er kleinschalige vernieuwingsprojecten uitgevoerd en tussen 2000 en 2013 vond een grootschalige herstructurering plaats. Het doel van die herstructurering was om de woningvoorraad meer divers te maken.

Naast Zuidwest omvat Den Haag Escamp nog enkele andere wijken, waaronder de vinex wijk Wateringse Veld die gebouwd is tussen 1996 en 2012.

vrij naar: www.woningenhuur.nl en www.rijksoverheid.nl

bron 10 Kenmerkende woningen in Den Haag Escamp

vrij naar: www.skyscrapercity.com

Bestudeer de bronnen 7, 8, 9 en 10 voor de vragen 14 tot en met 17.

Na 1965 ging de leefbaarheid in Den Haag Zuidwest snel achteruit (zie bron 9).

- 14** Beredeneer waarom de leefbaarheid juist toen snel achteruit ging.

Gebruik de bronnen 7 en 8.

Stel je wilt een inschatting maken van de leefbaarheid. Het maakt dan een groot verschil of je dat doet op het schaalniveau van Den Haag Escamp of op het schaalniveau van Den Haag Zuidwest.

- 15** Beredeneer dit.

Gebruik bron 10.

In Den Haag Escamp heeft herstructurering plaatsgevonden. Dit had te maken met woningkenmerken en de daarmee samenhangende bewonerskenmerken in dit stadsdeel.

- 16** Geef met behulp van bron 10
- twee woningkenmerken van dit stadsdeel en;
 - twee bewonerskenmerken van dit stadsdeel.

De herstructurering in Den Haag Escamp vond plaats tussen 2000 en 2013 (zie bron 9). Tegenstanders van deze herstructurering zijn van mening dat de sociale problemen in Den Haag hierdoor niet zullen afnemen.

- 17** Geef twee argumenten waarmee zij hun standpunt kunnen onderbouwen.

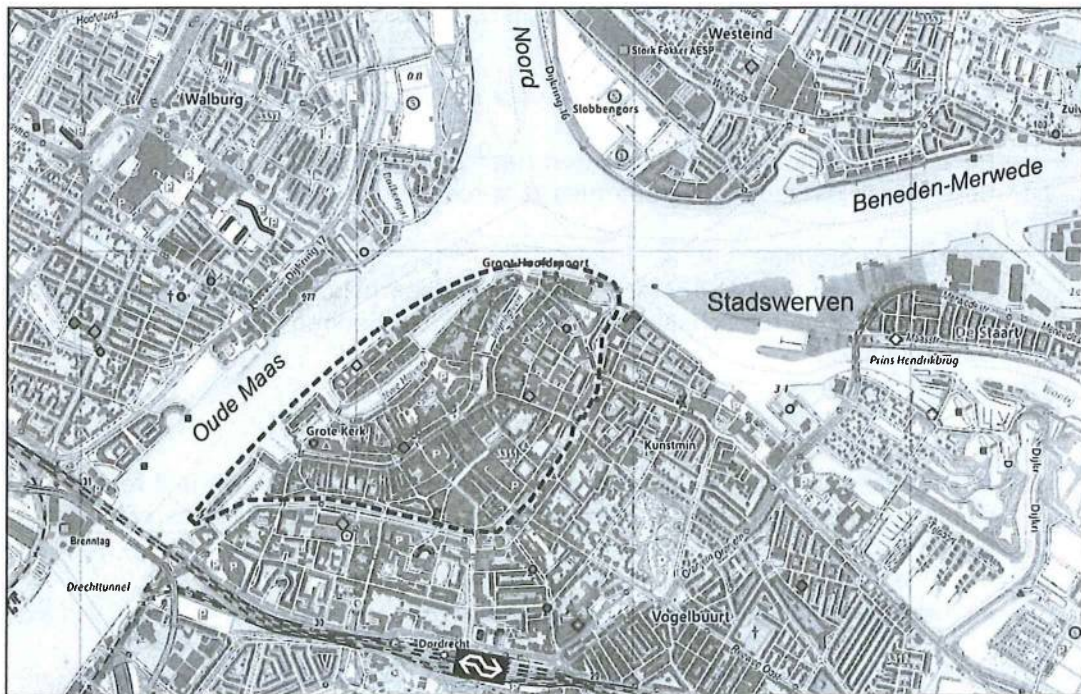
Opgave 7 – Stadswerven Dordrecht (vrij naar examen 2018-II)

bron 11 Het project Stadswerven Dordrecht

In Dordrecht wordt een oud havengebied geherstructureerd. Halverwege de vorige eeuw werden de scheepswerven verlaten. De panden bleven leegstaan en het gebied verpauperde. Na bijna 50 jaar van verval veranderde de situatie. Allerlei bedrijfjes waarvoor in de binnenstad geen plaats was, zagen mogelijkheden om hier (opnieuw) te beginnen. Na verloop van tijd vestigden er zich een trendy hotel en een restaurant. Mede door deze veranderingen ontstonden plannen om het gebied volledig te herstructureren.

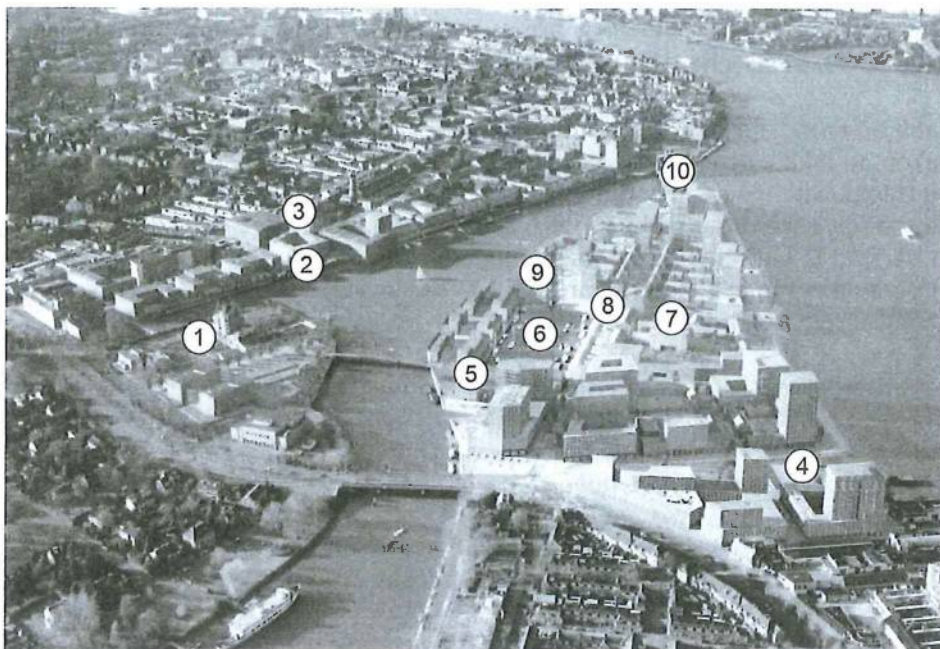
In 2009 verscheen een masterplan onder de naam Stadswerven. De Stadswerven moesten een aantrekkelijk gebied worden om te wonen, te werken en te recreëren. Dordrecht is een stad aan een belangrijk kruispunt van rivieren. Een deel van de binnenstad en ook de Stadswerven liggen buitendijks. Bij het streven naar voldoende waterveiligheid wil men bij nieuwe projecten het water onderdeel laten zijn van de leefomgeving.

bron 12 Ligging van de historische binnenstad en Stadswerven in Dordrecht

Legenda:

----- begrenzing historische binnenstad

bron 13 Artist's impression van het project Stadswerven

Maatregelen die worden genomen binnen het project Stadswerven:

- 1 villa Augustus (hoogwaardige horeca)*
- 2 bioscoopcomplex (zes zalen)*
- 3 energiehuis (multifunctioneel verzamelgebouw voor culturele en educatieve instellingen)*
- 4 waterpark (loopt bij hoogwater onder) + halte waterbus (halvuursdienst naar Rotterdam)
- 5 Biesboschhal (verzamelgebouw voor (kunst)manifestaties)
- 6 jachthaven
- 7 over het hele gebied woningen in allerlei vormen (particulier en projecten)
- 8 centrale verkeersas op 'terp'-hoogte
- 9 drijvende waterwoningen
- 10 toekomstige brug richting stadscentrum (langzaam verkeer)

* al gerealiseerd

Bestudeer de bronnen 11, 12 en 13 voor de vragen 18 tot en met 20.

Gebruik de bronnen 11 tot en met 13.

Het terrein waarop het project Stadswerven gerealiseerd wordt, is geschikt voor de herstructurering zoals die in bron 11 wordt beschreven.

- 18** Geef twee kenmerken die dit terrein geschikt maken voor deze herstructurering.

Gebruik de bronnen 11 tot en met 13.

Met het project Stadswerven worden de volgende doelen nagestreefd:

- a een aantrekkelijke stedelijke omgeving met een goede leefbaarheid;
- b een goede aansluiting op de binnenstad van Dordrecht;
- c overstromingsbewust bouwen.

- 19** Geef bij elk van deze doelen een maatregel uit het project die bijdraagt aan het halen van dat doel.

- 20** Beredeneer dat Dordrecht enerzijds zou kunnen profiteren van de nabijheid van Rotterdam, maar dat deze nabijheid anderzijds ook nadelig kan zijn.